

ΑΛΒΑΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΒΟΥΛΗ

ΝΟΜΟΣ

Αρ. 10 221, ημερομηνίας 04.02.2010

ΓΙΑ ΤΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ¹

(Τροποποιημένος με τον νόμο υπ' αρ. 124/2020)

(Επικαιροποιημένο)

Σύμφωνα με τα άρθρα 18, 78 και 83 παράγραφος 1 του Συντάγματος, μετά από πρόταση ομάδας βουλευτών,

Η ΒΟΥΛΗ

ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Αντικείμενο

Ο εν λόγω νόμος, ρυθμίζει την εφαρμογή και τη τήρηση της αρχής της ισότητας όσον αφορά, το φύλο, τη φυλή, το χρώμα, την εθνικότητα, τη γλώσσα, την ταυτότητα φύλου, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, τις πολιτικές πεποιθήσεις, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, την οικονομική κατάσταση, το μορφωτικό ή κοινωνικό επίπεδο, την εγκυμοσύνη, την γονική σχέση, την γονική μέριμνα, την ηλικία, την οικογενειακή κατάσταση, τον τόπο κατοικίας, την κατάσταση της υγείας, τις γενετικές προδιαθέσεις, τις ειδικές ανάγκες, την συμμετοχή σε μια συγκεκριμένη ομάδα, ή οποιαδήποτε άλλη αιτία.

---

¹ Σε πλήρη προσέγγιση με:

1. 32000L0043, Οδηγία του Συμβουλίου 2004/43/ΚΕ στις 29 Ιουνίου 2000 για την «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ των ατόμων ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής προέλευσης».
2. 32000L0078, Οδηγία του Συμβουλίου 2000/78/ΚΕ στις 27 Νοεμβρίου 2000 για τον «Καθορισμό ενός γενικού πλαισίου για ίση μεταχείριση στην απασχόληση και στις εργασιακές σχέσεις».
3. 32004L0113, Οδηγία του Συμβουλίου 2004/113/ΚΕ στις 13 Δεκεμβρίου 2004 για την «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στη δυνατότητα παροχής και παροχής αγαθών και υπηρεσιών».
4. 32006L0054, Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2006/54/ΚΕ στις 5 Ιουλίου 2006 για την «Εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και

γυναικών σε θέματα απασχόλησης και τις εργασιακές σχέσεις».

Άρθρο 2

Σκοπός

Σκοπός του παρόντος νόμου είναι να διασφαλίσει το δικαίωμα κάθε ατόμου για:

- α) ισότητα ενώπιον του νόμου και ίση προστασία από τον νόμο,
- β) ισότητα των ευκαιριών και δυνατοτήτων για την άσκηση των δικαιωμάτων, με στόχο να απολαμβάνουν τις ελευθερίες και να συμμετέχουν στη κοινωνική ζωή
- γ) αποτελεσματική προστασία από τις διακρίσεις και κάθε μορφής συμπεριφοράς που προωθεί τις διακρίσεις.

Άρθρο 3

Ορισμοί

1. «Διάκριση», είναι κάθε είδος διαφορετικής μεταχείρισης, αποκλεισμού, περιορισμού ή προτίμησης που βασίζεται σε οποιαδήποτε αιτία που αναφέρεται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου, που έχει ως σκοπό ή αποτέλεσμα την εμπόδιση ή να καταστήσει αδύνατη την άσκηση με τον ίδιο τρόπο με τους άλλους, των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών που αναγνωρίζονται από το Σύνταγμα της Αλβανικής Δημοκρατίας, τις διεθνείς πράξεις που έχει επικυρώσει η Δημοκρατία της Αλβανίας και την ισχύουσα νομοθεσία.

2. «Άμεση διάκριση» είναι η διαφορετική μεταχείριση ενός προσώπου ή μιας ομάδας προσώπων που υφίσταται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν της οποίας τυγχάνει, έτυχε ή θα ετύγχανε άλλο πρόσωπο, σε ανάλογη κατάσταση, με βάση οποιαδήποτε αιτία που αναφέρεται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου.

3. «Έμμεση διάκριση» νοείται όταν μία εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική μπορεί να θέσει πρόσωπα με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά σε μειονεκτική θέση συγκριτικά με άλλα πρόσωπα.

4. «Διάκριση λόγω σχέσης» νοείται η λιγότερη ευνοϊκή μεταχείριση ενός προσώπου λόγω της στενής του σχέσης με πρόσωπο ή πρόσωπα με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που ανήκουν στις ομάδες που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου.

5. «Πολλαπλή διάκριση» νοείται οποιαδήποτε διάκριση, αποκλεισμός ή περιορισμός, σε βάρος προσώπου, που βασίζεται σε περισσότερους από έναν από τους ανωτέρω λόγους.

6. «Συστημική διάκριση» νοείται η μορφή διάκρισης που σχετίζεται με τους κανονισμούς, τις πρακτικές, τις στάσεις και τη μεταχείριση των ατόμων στους θεσμούς και σε άλλες κοινωνικές δομές, που με συνειδητό ή ασυνειδητό τρόπο θέτουν εμπόδια για τις ομάδες ή τα άτομα για να έχουν ίσα δικαιώματα και ευκαιρίες όπως οι υπόλοιποι και ως αποτέλεσμα έχουν λιγότερη ευνοϊκή μεταχείριση.

7. «Έμμεση διάκριση» νοείται η διάκριση που συμβαίνει όταν μια διάταξη, ένα κριτήριο ή μια πρακτική, φαινομενικά αμερόληπτο, θα έθετε ένα άτομο ή μια ομάδα ατόμων σε λιγότερο ευνοϊκές συνθήκες για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου σε σχέση με άλλο πρόσωπο ή ομάδα προσώπων, όταν η εν λόγω διάταξη, κριτήριο ή πρακτική δεν δικαιολογείται αντικειμενικά από έναν νόμιμο στόχο ή όταν τα μέσα για την επίτευξη αυτού του στόχου είτε δεν είναι κατάλληλα είτε δεν είναι απαραίτητα και αντίστοιχα με την κατάσταση που την προκάλεσε.

8. «Ρητορική μίσους» είναι οποιαδήποτε μορφή δημόσιας έκφρασης, με οποιονδήποτε τρόπο, προώθησης, υποκίνησης σε δυσφήμιση, μίσος ή συκοφαντία, οποιαδήποτε παρενόχληση, προσβολή, αρνητικό στερεότυπο, στιγματισμός ή απειλή για ένα άτομο ή ομάδα ατόμων, καθώς και οποιαδήποτε αιτιολόγηση όλων των μορφών, σύμφωνα με το άρθρο 1 του παρόντος νόμου.

9. «Η άρνηση εύλογων προσαρμογών» νοείται διάκριση για τα άτομα με αναπηρία ή χρόνια ασθένεια.

10. «Η υποκίνηση ή παροχή βοήθειας για διάκριση» είναι η μορφή διάκρισης που συμβαίνει όταν ένα ή περισσότερα άτομα υποκινούν ή βοηθούν ένα ή περισσότερα άλλα άτομα, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησής τους, με σκοπό την διάκριση, με βάση οποιαδήποτε από τις αιτίες που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου.

11. «Οργανισμοί με νόμιμα συμφέροντα» νοούνται οι οργανισμοί, οι οποίοι είναι καταχωρημένοι στην Αλβανική Δημοκρατία και έχουν ως δηλωμένο αντικείμενο της δραστηριότητάς τους την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή παρέχουν βοήθεια στα θύματα διακρίσεων.

12. «Κηρυχθέν σκοπός για διάκριση» νοείται η διάκριση που συμβαίνει με βάση οποιαδήποτε αιτία που αναφέρεται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου, ακόμη και απουσία συγκεκριμένου θύματος.

13. «Παρενόχληση» νοείται ως διάκριση κατά την έννοια της παραγράφου 1, εφόσον σημειώνεται ανεπιθύμητη συμπεριφορά που συνδέεται με ένα από τους λόγους του άρθρου 1 με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας προσώπου και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος.

14. «Σεξουαλική παρενόχληση» νοείται ως διάκριση εφόσον σημειώνεται ανεπιθύμητη συμπεριφορά, λεκτική ή μη-λεκτική, σεξουαλικής φύσεως, με σκοπό ή αποτέλεσμα να παραβιάζει την αξιοπρέπεια του ατόμου και να δημιουργεί ένα περιβάλλον εκφοβισμού, εχθρότητας, περιφρόνησης, ταπείνωση ή προσβολή γι' αυτόν.

15. «Εντολή για την εφαρμογή διακριτικής μεταχείρισης» είναι μια εντολή ή αίτημα για άσκηση διάκρισης εναντίον ενός ή περισσότερων ατόμων, με βάση τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου.

16. «Αποκλεισμός» είναι αυτή η μορφή διάκρισης, η οποία συμβαίνει σε περιπτώσεις κατά τις οποίες ένα άτομο ή μια ομάδα ατόμων αποκλείεται από τους υπόλοιπους χωρίς αντικειμενική και εύλογη αιτιολόγηση και αυτός ο αποκλεισμός γίνεται για τουλάχιστον έναν από τους λόγους που προβλέπονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου.

17. «Θυματοποίηση» νοείται η μη ευνοϊκή μεταχείριση ή αρνητική συνέπεια, η οποία προκύπτει ως αντίδραση σε καταγγελία ή διαδικασία, η οποία στοχεύει στην εφαρμογή της αρχής της ισότητας και της μη διάκρισης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του παρόντος νόμου, σχετικά με τον ισχυρισμό περί διάκρισης του καταγγέλλοντος.

Άρθρο 3/1

Βαρίες μορφές διάκρισης

Οποιαδήποτε διακριτική συμπεριφορά που υποκινήθηκε από περισσότερες από μία αιτία, όταν έχει διαπραχθεί περισσότερες από μία φορές, όταν έχει διαρκέσει για μεγάλο χρονικό διάστημα ή όταν έχει επιφέρει ιδιαίτερα επιβλαβείς συνέπειες για το θύμα συνιστά σοβαρή μορφή διάκρισης.

Άρθρο 4

Αντικείμενα

1. Ο παρόντας νόμος εφαρμόζεται για όλα τα άτομα που ζουν και διαμένουν στην επικράτεια της Αλβανικής Δημοκρατίας.
2. Οι Αλβανοί πολίτες, που διαμένουν προσωρινά ή μόνιμα εκτός των συνόρων της Αλβανικής Δημοκρατίας, χαίρουν την προστασία, που παρέχεται από τον παρόντα νόμο στις σχέσεις με τις δημόσιες αλβανικές αρχές.
3. Φυσικά ή νομικά πρόσωπα της αλλοδαπής, με κατοικία ή έδρα εκτός της Αλβανικής Δημοκρατίας, χαίρουν της προστασίας που παρέχεται από τον παρόντα νόμο στις σχέσεις τους με τις δημόσιες αλβανικές αρχές.

Άρθρο 5

Απαγόρευση διακρίσεων

1. Απαγορεύεται η διάκριση για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου και η μη εξέταση, σύμφωνα με τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 3 του παρόντος νόμου, μιας καταγγελίας ή προσφυγής, καθώς και οποιαδήποτε άλλη μορφή συμπεριφοράς που εμποδίζει την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης.
2. Καταργείται.

Άρθρο 6

Διαφορετική νόμιμη μεταχείριση

1. Η απαγόρευση των διακρίσεων που περιγράφονται από τον παρόντα νόμο δεν ισχύει στις περιπτώσεις που υπάρχει ένας αντικειμενικά δικαιολογημένος σκοπός βάσει του Συντάγματος, των διεθνών συνθηκών ή διεθνών συμβάσεων που έχουν επικυρωθεί την Αλβανική Δημοκρατία και της ισχύουσας νομοθεσίας.

2. Η διαφορετική μεταχείριση που βασίζεται σε ένα χαρακτηριστικό που σχετίζεται με τους λόγους διάκρισης που αναγράφονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου δεν συνιστά διάκριση όταν, λόγω της φύσης των επαγγελματικών δραστηριοτήτων, ή συνθηκών υπό τις οποίες το επάγγελμα ή η δραστηριότητα ασκείται, αυτά τα χαρακτηριστικά αποτελούν πραγματική και επαγγελματική απαίτηση, υπό την προϋπόθεση ότι ο σκοπός της διαφορετικής μεταχείρισης είναι δικαιολογημένος και η απαίτηση δεν υπερβαίνει αυτό που είναι απαραίτητο για την πραγματοποίησή του.

Άρθρο 7

Προστασία από τις διακρίσεις

1. Κάθε ανάληψη δράσης ή απραξία των δημοσίων αρχών ή φυσικών ή νομικών προσώπων που συμμετέχουν στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, που ωθεί την παραβίαση του δικαιώματος ισότητας κάθε προσώπου ή ομάδα προσώπων ή που τους εκθέτει σε μια άδικη μεταχείριση όταν αυτά βρίσκονται σε ίδια ή παρόμοια κατάσταση σε σύγκριση με άλλα άτομα ή άλλες ομάδες ανθρώπων, συνιστά διάκριση.
2. Η άρση όλων των προνομίων και η άρση της άδικης διάκρισης, εγγυάται για όλους, με βάση τα προσωπικά, πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα όπως κατοχυρώνονται από το Σύνταγμα της Αλβανικής Δημοκρατίας και των διεθνών πράξεων που έχουν κυρωθεί από την Αλβανική Δημοκρατία, καθώς και την ισχύουσα νομοθεσία.
3. Οι δημόσιες αρχές έχουν την υποχρέωση να προωθούν την ισότητα και να αποτρέπουν τις διακρίσεις κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Άρθρο 8

Προσβλητικές διαφημίσεις

Απαγορεύεται η δημοσίευση διαφόρων διαφημίσεων και ανακοινώσεων, σε περίπτωση που είτε άμεσα είτε έμμεσα, με υπονοούμενα έχουν ως στόχο τη διάκριση, για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 9

Συμμετοχή στην πολιτική

Απαγορεύεται η διάκριση κατά την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν ή εκλέγεσθαι και τον διορισμό σε δημόσια υπηρεσία, για τους λόγους που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 10

Συνείδηση και θρησκεία

1. Απαγορεύεται η διάκριση σε σχέση με την άσκηση της ελευθερίας της συνείδησης και της θρησκείας, ιδίως όταν σχετίζεται με την ατομική ή συλλογική έκφραση, δημοσίως είτε στην ιδιωτική ζωή, μέσω της λατρείας, της παιδείας, των πρακτικών ή των τελετουργιών.
2. Εξάιρεση από τη διάταξη αυτή μπορεί να επιτραπεί μόνον όταν υπάρχει εύλογη και αντικειμενική νόμιμη αιτία. Ωστόσο, σε κάθε περίπτωση, η διάκριση λόγω της άσκησης της ελευθερίας της συνείδησης και της θρησκείας μπορεί να επιτραπεί μόνο με νόμο για το δημόσιο συμφέρον ή για την προστασία των δικαιωμάτων τρίτων. Η επιτρεπόμενη διάκριση για τον σκοπό αυτό πρέπει να είναι ανάλογη με την κατάσταση που το επέβαλε. Σε κάθε περίπτωση, η επιτρεπόμενη διάκριση στην άσκηση της ελευθερίας της συνείδησης και της θρησκείας δεν μπορεί να παραβιάζει την ουσία των ελευθεριών και δικαιωμάτων και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τους περιορισμούς που προβλέπονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Άρθρο 11

Θετικές ενέργειες

Το προσωρινό μέτρο, που έχει ως στόχο την επιτάχυνση της επίτευξης πραγματικής ισότητας, όπου η έλλειψη ισότητας προκαλείται από τις διακρίσεις για οποιαδήποτε αιτία που αναφέρεται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου θεωρείται μια θετική ενεργεία και δεν συνιστά διάκριση βάσει του παρόντος νόμου. Το μέτρο αυτό πάει να ισχυεί μόλις επιτευχθούν οι στόχοι της ίσης μεταχείρισης και ίσων ευκαιριών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Άρθρο 12

Απαγόρευση διάκρισης

1. Απαγορεύεται η διάκριση εις βάρος ενός ατόμου για το δικαίωμα στην απασχόληση. Διάκριση θεωρείται κάθε διαφορετική μεταχείριση, αποκλεισμός ή περιορισμός με βάση τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου και, μεταξύ άλλων αφορά:

- α) την ανακοίνωση των κενών θέσεων εργασίας,
- β) την πρόσληψη και την επιλογή των εργαζομένων,
- γ) την μεταχείρισή των εργαζομένων στο χώρο εργασίας, συμπεριλαμβανομένης την μεταχείριση τους κατά τον καθορισμό ή την αλλαγή συνθηκών εργασίας, των αμοιβών, των παροχών, του εργασιακού περιβάλλοντος, τη διαχείριση σε σχέση τις επαγγελματικές κατάρτισεις ή κατά τη διάρκεια της πειθαρχικής διαδικασίας ή απόλυσης ή καταγγελίας της σύμβασης εργασίας,
- δ) την συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις με στόχο την αποκόμιση διευκολύνσεων που παρέχει η εν λόγω συμμετοχή.

2. Απαγορεύεται κάθε είδος παρενόχλησης, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής παρενόχλησης, από τον εργοδότη έναντι του εργαζομένου ή έναντι του αιτούντος για εργασία ή μεταξύ των εργαζομένων.

3. Η εφαρμογή των ειδικών και προσωρινών μέτρων, με βάση τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου, έτσι ώστε να επισπεύσει την πραγμάτωση της αρχής της ισότητας στην απασχόληση, δεν θεωρείται διάκριση. Η εφαρμογή αυτών των μέτρων, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να σημαίνει μονιμότητα στη διατήρησή τους και τα μέτρα αυτά πάουν να ισχύουν μόλις επιτευχθεί ο σκοπός για το οποίο επιβλήθηκαν.

Άρθρο 13

Υποχρεώσεις εργοδότη

1. Ο εργοδότης είναι υποχρεωμένος:

- α) να εφαρμόζει, να υπερασπίζεται και να προωθεί την αρχή της ισότητας και να απαγορεύει κάθε είδους διακρίσεις,
- β) να λαμβάνει αναγκαία μέτρα, συμπεριλαμβανομένων πειθαρχικών μέτρων, για την

προστασία των εργαζομένων από τις διακρίσεις και τη θυματοποίηση, εντός ενός μήνα από τη στιγμή που ενημερώνεται,

γ) να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά και σύμφωνα με τον παρόντα νόμο σχετικά με τις καταγγελίες για διακρίσεις που υποβάλλονται από τους υπαλλήλους του εντός ενός μηνός από την κατάθεση τους.

2. Ο εργοδότης είναι υποχρεωμένος να προωθήσει με δικά του μέσα ή τη βοήθεια εξειδικευμένων δομών τον παρόντα νόμο, δημοσιεύοντας τον στους εργασιακούς χώρους, με σκοπό να καταστεί δυνατή η πλήρης κατανόησή του.

Άρθρο 14

Καθήκοντα του Υπουργικού Συμβουλίου, του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και του αρμόδιου Υπουργού Εσωτερικών

Το Υπουργικό Συμβούλιο, ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και ο Υπουργός Εσωτερικών, είναι υπεύθυνα για τη λήψη θετικών μέτρων στην καταπολέμηση των διακρίσεων σε σχέση με το δικαίωμα στην απασχόληση. Τα μέτρα που λαμβάνονται, μεταξύ άλλων, είναι:

- α) προώθηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τον παρόντα νόμο των εργοδοτών και των εργαζομένων, μεταξύ άλλων, παρέχοντας πληροφορίες για τον εν λόγω νόμο,
- β) επιβολή ειδικών και προσωρινών πολιτικών, με βάση τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου, για την προώθηση της ισότητας, ειδικότερα μεταξύ ανδρών και γυναικών, καθώς και μεταξύ ατόμων σε πλήρης φυσική κατάσταση και των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Άρθρο 15

Δικαιώματα εργαζομένου

1. Κάθε εργαζόμενος έχει το δικαίωμα υποβολής παραπόνων στον εργοδότη, στον Επίτροπο για την Προστασία από τις Διακρίσεις ή στο δικαστήριο, σε περίπτωση που εκτιμά ότι υπέστη διάκριση. Η παρούσα διάταξη δεν περιορίζει το δικαίωμα προσφυγής και σε ειδικούς θεσμούς, που έχουν συσταθεί σε διάφορους τομείς της απασχόλησης.

2. Κατά την περίοδο της εξέτασης της καταγγελίας, ο εργαζόμενος δικαιούται να συνεχίσει να εργάζεται σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης.

3. Ο εργαζόμενος έχει το δικαίωμα να ενημερώνεται, ανά πάσα στιγμή σε σχέση με την διαχείριση της καταγγελίας, καθώς και να λάβει εξηγήσεις για τις αποφάσεις που έλαβε ο εργοδότης, ως απάντηση στην καταγγελία του, αμέσως μετά το πέρας της εξέτασης.

4. Σε περίπτωση που ο εργοδότης δεν λαμβάνει μέτρα για τη εξέταση της καταγγελίας για διάκριση, ο υπάλληλος που κατέθεσε την καταγγελία έχει το δικαίωμα να σταματήσει να εργάζεται χωρίς να χάνει το δικαίωμα λήψεως των αποδοχών του, για όσο διάστημα κρίνεται αναγκαίο για να προστατευτεί από τις διακρίσεις. Ο εργαζόμενος είναι υποχρεωμένος να επιστρέψει τις αποδοχές που έλαβε, σύμφωνα με το παρόν άρθρο, αν η ισχυριζόμενη διάκριση δεν επιβαιωθεί με τελεσίδικη απόφαση.

Άρθρο 16

Εφαρμογή του νόμου για τους αυτοαπασχολούμενους

Οι διατάξεις του κεφαλαίου II του παρόντος νόμου εφαρμόζονται, σε σχέση με τις προϋποθέσεις αποδοχής στο επάγγελμα και χορήγησης άδειας άσκησης επαγγέλματος, ιδίως στις περιπτώσεις των αυτοαπασχολούμενων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Άρθρο 17

Απαγόρευση διακρίσεων

1. Απαγορεύεται κάθε είδος διάκρισης, αποκλεισμός ή περιορισμός με βάση τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου και ότι, μεταξύ άλλων σχετίζεται με:

α) την σύσταση δημοσίων ή ιδιωτικών θεσμών που παρέχουν εκπαιδευτικές ή επαγγελματικές υπηρεσίες,

β) την χρηματοδότηση δημοσίων φορέων που παρέχουν επαγγελματικές ή εκπαιδευτικές υπηρεσίες,

γ) το περιεχόμενο των αρχών και των κριτηρίων της εκπαιδευτικής δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων σπουδών και των μεθόδων διδασκαλίας,

δ) την διαχείριση των φοιτητών ή των μαθητών, συμπεριλαμβάνοντας την εισαγωγή, την αξιολόγηση, την επιβολή πειθαρχικών ποινών ή τον αποκλεισμό τους.

2. Απαγορεύεται η απόρριψη της αίτησης εισαγωγής ενός ατόμου ή μιας ομάδας ατόμων σε ένα δημόσιο εκπαιδευτικό ίδρυμα, για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου.

3. Απαγορεύεται κάθε είδους παρενόχληση, ιδίως η σεξουαλική παρενόχληση, των φοιτητών, των μαθητών και των εργαζομένων σε εκπαιδευτικά ιδρύματα.

4. Η εφαρμογή των ειδικών και προσωρινών μέτρων, με βάση τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου, με στόχο την επίσπευση αποκατάστασης της ισότητας στην εκπαίδευση, δεν θεωρείται διάκριση. Η εφαρμογή των εν λόγω μέτρων, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπονοεί τη μονιμότητα στη τήρησή τους και τα μέτρα αυτά πάλιν να ισχύουν μόλις επιτευχθεί ο σκοπός για τον οποίο επιβλήθηκαν.

Άρθρο 18

Καθήκοντα του Υπουργικού Συμβουλίου και του αρμόδιου Υπουργού Παιδείας και Επιστημών

1. Το Υπουργικό Συμβούλιο και ο Υπουργός Παιδείας και Επιστημών είναι υπεύθυνα για τη λήψη θετικών μέτρων στην καταπολέμηση των διακρίσεων σε σχέση με το δικαίωμα στην εκπαίδευση.

2. Το Υπουργικό Συμβούλιο και ο Υπουργός Παιδείας και Επιστημών, μεταξύ άλλων, λαμβάνουν μέτρα για:

α) την αύξηση του επιπέδου συνειδητοποίησης σχετικά με τον παρόντα νόμο στο εκπαιδευτικό σύστημα, συμπεριλαμβάνοντας μεταξύ άλλων πληροφορίες για τον εν λόγω νόμο στο πρόγραμμα σπουδών,

β) την συμπερίληψη στα προγράμματα σπουδών, μεθόδων διαπαιδαγώγησης για την κατανόηση και καταπολέμηση των συμπεριφορών που οδηγούν στην διάκριση,

γ) την εκπαίδευση όλου του πληθυσμού, ιδίως λαμβάνοντας μέτρα υπέρ των γυναικών, των μειονοτήτων, των ατόμων με ειδικές ανάγκες, και ατόμων που είναι, ή έχουν

περισσότερες πιθανότητες να αποτελούν αντικείμενο διάκρισης για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου,

δ) τον σεβασμό και την εξασφάλιση του δικαιώματος στην εκπαίδευση σε μειονοτική γλώσσα, καθώς και με τις κατάλληλες συνθήκες για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Άρθρο 19

Τα καθήκοντα του Διευθυντή Εκπαίδευσης

Ο Διευθυντής Εκπαίδευσης είναι υπεύθυνος για τη λήψη μέτρων θετικής δράσης στον αντίστοιχο θεσμό, για την καταπολέμηση των διακρίσεων σε σχέση με το δικαίωμα στην εκπαίδευση. Τα μέτρα που αναλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, είναι:

- α) η αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τον παρόντα νόμο, εντός του θεσμού, καθώς και η τοποθέτηση του νόμου σε εμφανές σημείο,
- β) η καταπολέμηση των συμπεριφορών που αποτελούν ή προωθούν την διάκριση εντός του θεσμού,
- γ) η λήψη των απαραίτητων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων πειθαρχικών μέτρων, για την προστασία των εργαζομένων από τις διακρίσεις και τη θυματοποίηση, εντός ενός μήνα από την υποβολή της καταγγελίας,
- δ) η αποτελεσματική διαχείριση των καταγγελιών για τις διακρίσεις εντός του θεσμού, εξετάζοντας κάθε καταγγελία εντός 30 ημερών από την ημερομηνία υποβολής,
- ε) η επιβολή πειθαρχικών μέτρων σε βάρος κατά κάθε ατόμου που έχει διαπράξει διάκριση, όπου είναι αντιστοίχως κατάλληλο, αναλογεί και ταυτίζεται με τις αρμοδιότητες του διευθυντή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Άρθρο 20

Αγαθά και υπηρεσίες

1. Το φυσικό ή το νομικό πρόσωπο που παρέχει αγαθά ή υπηρεσίες προς το κοινό, είτε επί πληρωμής είτε δωρεάν δεν επιτρέπεται να κάνει διακρίσεις εις βάρος άλλου προσώπου, που επιθυμεί να τις κατέχει ή να τις αξιοποιήσει:
  - α) αρνούμενος να παρέχει αγαθά ή υπηρεσίες σε ένα άτομο ή ομάδα ατόμων για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου,
  - β) αρνούμενος να παρέχει αγαθά ή υπηρεσίες σε ένα πρόσωπο με παρόμοιο τρόπο, είτε με ανάλογες ιδιότητες, είτε σε συνθήκες παρόμοιες με εκείνες που τα αγαθά ή οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται στο κοινό γενικότερα.
2. Η παράγραφος 1 του παρόντος άρθρου εφαρμόζεται ιδίως για:
  - α) τη δυνατότητα πρόσβασης σε έναν χώρο που επιτρέπεται η πρόσβαση του κοινού ή η χρήση ενός χώρου, ο οποίος επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί από το κοινό,
  - β) την δυνατότητα αποκόμισης οφελών από τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που σχετίζονται με την υγεία,
  - γ) τη συνεισφορά και τη δυνατότητα αποκόμισης οφελών από τα προγράμματα και τις πολιτικές κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής πρόνοιας, τη κοινωνική ασφάλιση, την προστασία των παιδιών, των επιδομάτων λόγω αναπηρίας, ή οποιοδήποτε άλλο πρόγραμμα κοινωνικής προστασίας ή άλλων κοινωνικών προνομίων που προσφέρεται στο κοινό,

- δ) την δυνατότητα εισαγωγής σε ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα,
- ε) την δυνατότητα στέγασης σε ειδικούς χώρους,

- ε) την πώληση ή ενοικίαση των κατοικιών και άλλων χώρων,
- στ) τις τραπεζικές υπηρεσίες και ευκαιρίες για την παροχή επιχορηγήσεων, δανείων, χρηματοδοτήσεων,
- ζ) την παροχή διευκολύνσεων στην ψυχαγωγία, την χαλάρωση και την ανανέωση,
- η) διευκολύνσεις στις μετακινήσεις ή τα ταξίδια,
- θ) τις υπηρεσίες από τα ελεύθερα επαγγέλματα

3. Απαγορεύεται ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει αγαθά και υπηρεσίες στο κοινό, να μην δεχθεί ή να αρνηθεί την πραγματοποίηση των αναγκαίων αλλαγών ή αναπροσαρμογών που σκοπεύουν, στην διευκόλυνση της πρόσβασης στα εν λόγω αγαθά και υπηρεσίες, των ατόμων με ειδικές ανάγκες, στο βαθμό που οι τροποποιήσεις ή προσαρμογές δεν επιβάλλουν δυσανάλογη ή παράνομη επιβάρυνση στο φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει τα εν λόγω αγαθά και υπηρεσίες.

4. Η άρνηση, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου περιλαμβάνει και καταστάσεις κατά τις οποίες η άρνηση βασίζεται στους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου, όμως το άτομο που ασκεί διάκριση είτε δηλώνονται άλλοι λόγοι είτε δεν δηλώνεται κανένας λόγος ως αιτία της άρνησης.

5. Δεν αποτελούν διάκριση οι διαφορές στα επιδόματα και τα προνόμια που ορίζονται για τις αιτίες που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου, όταν αυτές οι διακρίσεις είναι δικαιολογημένες και σε αναλογία με τον κίνδυνο, ο οποίος υπολογίζεται με βάση τα τρέχοντα επαληθεύσιμα στοιχεία και στατιστικές που σχετίζονται στενά με τον κίνδυνο.

6. Η εγκυμοσύνη και η μητρότητα δεν μπορούν να αποτελούν αιτία διάκρισης όσο αφορά τα επιδόματα και τα οφέλη του ατόμου.

7. Η απαγόρευση των διακρίσεων δεν εφαρμόζεται για το καθορισμό μιας συγκεκριμένης ηλικίας, ως κριτήριο για την αποκόμιση οφελών που σχετίζονται με τις κοινωνικές παροχές, τα αγαθά, τις διευκολύνσεις και τις υπηρεσίες, σε περίπτωση που υπάρχουν εύλογα και αντικειμενικά κριτήρια για τον καθορισμό, χωρίς να θιγεί η ουσία του δικαιώματος στην παροχή και όταν ο καθορισμός αυτός, έχει ως στόχο το δημόσιο συμφέρον ή την προστασία των δικαιωμάτων τρίτων, πάντα ανάλογα με την κατάσταση που έφερε τον καθορισμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Άρθρο 21

Επίτροπος

1. Ο Επίτροπος για την Προστασία από τις Διακρίσεις, που στο εξής θα αναφέρεται ως Επίτροπος, εγγυάται την αποτελεσματική προστασία από τις διακρίσεις και κάθε μορφής συμπεριφοράς που προωθεί τις διακρίσεις. Ο Επίτροπος είναι νομικό πρόσωπο του Δημοσίου.

2. Ο Επίτροπος υποστηρίζεται, από το Γραφείο του Επιτρόπου για την Προστασία από τις Διακρίσεις (γραφείο). Το γραφείο διαθέτει το κατάλληλο προσωπικό και εξοπλισμό που απαιτείται για την υποστήριξη του Επιτρόπου για την εκπλήρωση των καθηκόντων που απορρέουν από το νόμο.

3. Η Βουλή αποφασίζει σχετικά με τις αποδοχές του επιτρόπου, την οργανωτική δομή και τη μισθολογική κατάταξη των υπαλλήλων του Γραφείου του Επιτρόπου για την Προστασία από τις Διακρίσεις. Οι υπάλληλοι του εν λόγω γραφείου υπάγονται στο καθεστώς των δημοσίων υπαλλήλων.

4. Ο Επίτροπος έχει δικό του ανεξάρτητο προϋπολογισμό, ο οποίος χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό και από διάφορες δωρεές.

Α

23

ρ
θ

Διαδικασία εκλογής του επιτρόπου

1. Ο Επίτροπος εκλέγεται με την πλειοψηφία όλων των μελών της Βουλής.
2. Οι υποψήφιοι για την θέση του επιτρόπου προτείνονται στην Βουλή από μια ομάδα βουλευτών.
3. Ο Επίτροπος πριν αναλάβει τα καθήκοντα του, όπως ο νόμος ορίζει, δίνει όρκο ενώπιον της Βουλής.
4. Ο τύπος του όρκου είναι ο εξής: «Ορκίζομαι ότι κατά την εκτέλεση των καθηκόντων μου, θα υπερασπίζομαι πάντα την αρχή της ισότητας, σύμφωνα με το Σύνταγμα και τους νόμους της Αλβανικής Δημοκρατίας».

μ
ι

Άρθρο 24

κ
ο

Για προσόντα εκλογιμότητας του επιτρόπου

Επίτροπος μπορεί να εκλεγεί κάθε Αλβανός πολίτης που συγκεντρώνει τα παρακάτω προσόντα:

- α) υψηλή ηθική ακεραιότητα καθώς και να έχει συνεισφέρει στην κοινότητα,
- β) πτυχίο Ανωτάτης Εκπαίδευσης ή ισότιμο τίτλο σπουδών, εφόσον έχει αναγνωριστεί βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας,
- γ) αποδεδειγμένη προϋπηρεσία / επαγγελματική εμπειρία τουλάχιστον 5 ετών στον τομέα των ελευθεριών και των δικαιωμάτων και του νόμου,
- δ) να μην υφίσταται τελεσίδικη καταδικαστική απόφαση για τη διάπραξη ποινικού αδικήματος,
- ε) να μην είναι βουλευτής της Βουλής, εν ενεργεία, που κάνει την πρόταση ή την επιλογή του.

Α

Άρθρο 25

ρ
θ

Διάρκεια της θητείας

ρ

Ο Επίτροπος εκλέγεται κάθε 5 χρόνια, με δικαίωμα επανεκλογής μόνο μία φορά.

Άρθρο 26

Υποβολή έκθεσης

Ο Επίτροπος υποβάλλει έκθεση, τουλάχιστον μία φορά το χρόνο ενώπιον των επιτροπών της Βουλής. Η έκθεση περιλαμβάνει ανάλυση σε σχέση με την εφαρμογή του παρόντος νόμου, καθώς και το έργο του Επιτρόπου και του γραφείου.

Άρθρο 27

Λήξη της θητείας

Η θητεία του επιτρόπου λήγει:

- α) μετά το πέρας των 5 ετών,
- β) εκπέσει,
- γ) υποβάλει στην Βουλή γραπτή παραίτηση
- δ) αποβιώσει.

Άρθρο 28

Περιπτώσεις καθάρσεως επιτρόπου

1. Ο Επίτροπος καθαιρείται μόνο όταν:

- α) έχει καταδικασθεί με τελεσίδικη δικαστική απόφαση για τη διάπραξη ενός εγκλήματος,
- β) επιβεβαιώνεται η σωματική ή διανοητική ανικανότητα για περισσότερο από τρεις μήνες,
- γ) ενεργεί κατά παράβαση με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, του Συντάγματος και την ισχύουσα νομοθεσία.

2. Η πρόταση για την απόλυση του επιτρόπου γίνεται τουλάχιστον από το 1/3 του συνόλου των βουλευτών. Η απόφαση που σχετίζεται την καθάρση του επιτρόπου απαιτεί την πλειοψηφία των ψήφων των μελών της Βουλής.

Άρθρο 29

Εκλογή επιτρόπου

Η Βουλή εκλέγει τον νέο επίτροπο εντός ενός μήνα. Όταν λήγει η 5ετη θητεία του επιτρόπου, παραμένει στο αξίωμα μέχρι την εκλογή του νέου επιτρόπου.

Άρθρο 30

Ασυμβατότητες με το λειτούργημα του επιτρόπου

Ο επίτροπος απαγορεύεται να συμμετάσχει σε πολιτικά κόμματα ή πολιτικές οργανώσεις, να ασκεί πολιτικές, κρατικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες, καθώς και να κατέχει διευθυντικές θέσεις σε κοινωνικές, οικονομικές ή εμπορικές οργανώσεις. Ο επίτροπος μπορεί να διδάσκει καθώς και να εκδίδει λογοτεχνικά και επιστημονικά έργα, χωρίς να επηρεάζει την άσκηση των καθηκόντων του.

Άρθρο 31

Διασφάλιση της επόμενης θέσης εργασίας του επιτρόπου

Μετά την ολοκλήρωση της θητείας του, σύμφωνα με τα σημεία "α" και "γ" του άρθρου 27 του παρόντος νόμου, ο επίτροπος, ο οποίος, τη στιγμή του διορισμού του, υπηρετούσε στον δημόσιο τομέα, δικαιούται να επαναδιοριστεί στη θέση που κατείχε πριν από το διορισμό του ως Επίτοπος. Όταν αυτό δεν είναι εφικτό, δικαιούται παρόμοια θέση εργασίας με εκείνη που

κατείχε πριν από την εκλογή του ως Επίτροπος.

Άρθρο 32

Αρμοδιότητες

1. Στις αρμοδιότητες του επιτρόπου είναι να:

α) να εξετάζει τις καταγγελίες από άτομα ή ομάδες ατόμων που ισχυρίζονται ότι υφίστανται διακρίσεις, όπως προβλέπεται στον παρόντα νόμο και τον νόμο για την «φυλετική ισότητα στην κοινωνία»,

β) να εξετάζει τις καταγγελίες που υποβάλλονται από οργανώσεις που έχουν έννομο συμφέρον να ενεργούν για λογαριασμό και με τη γραπτή συγκατάθεση ατόμων ή ομάδας ατόμων που ισχυρίζονται ότι υφίστανται διακρίσεις,

γ) να εκτελεί διοικητικές έρευνες, έπειτα από τη λήψη αξιόπιστων πληροφοριών για παραβάσεις του εν λόγω νόμου,

δ) να επιβάλλει διοικητικές κυρώσεις, όπως προβλέπεται από τον παρόντα νόμο,

ε) να προωθεί την αρχή της ισότητας και απαγόρευσης των διακρίσεων, ιδιαίτερα ευαισθητοποιώντας και ενημερώνοντας σχετικά με τα εν λόγω θέματα, συμπεριλαμβανομένης της παροχής γραπτών πληροφοριών για τον συγκεκριμένο νόμο, στα αλβανικά, στις μειονοτικές γλώσσες και σε αντίστοιχες μορφές για τα άτομα με ειδικές ανάγκες,

ζ) να παρακολουθεί την εφαρμογή του εν λόγω νόμου και για του νόμου «περί ισότητας των φύλων στην κοινωνία»,

η) να διενεργεί δημοσκοπήσεις σχετικά με το φαινόμενο τις διάκριση;

θ) να προβαίνει σε συστάσεις προς τις αρμόδιες αρχές, ιδίως προτείνοντας τη θέσπιση νέας νομοθεσίας, τη τροποποίηση ή την αναμόρφωση της ισχύουσας νομοθεσίας,

ι) να παρουσιάζει εκθέσεις και να κάνει συστάσεις για οποιοδήποτε θέμα σχετικά με τις διακρίσεις,

ια) να απευθύνεται ευθέως στο κοινό για κάθε θέμα που αφορά τις διακρίσεις,

ιβ) κατόπιν αιτήματος του δικαστηρίου που εξετάζει την υπόθεση, να υποβάλει γραπτή γνώμοδότηση για κάθε ζήτημα που σχετίζεται με τις διακρίσεις,

ιγ) τὲ να συμβάλει στην υποβολή εκθέσεων και περιστασιακά να παρουσιάσει εκθέσεις, στους διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς,

ιδ) να υποβάλλει αγωγή, υπέρ της προστασίας της αρχής ισότητας και μη διάκρισεων, για ζητήματα που σχετίζονται με συλλογικά συμφέροντα,

ιε) να κινητοποιεί το Συνταγματικό Δικαστήριο, όταν κατά τη διάρκεια της εξουσίας του διαπιστώνει ότι ο νόμος ή η κανονιστική πράξη επηρεάζει τα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες των ατόμων,

ιστ) να ενημερώνει σχετικά με το δικαίωμα προστασίας από τις διακρίσεις και τα διαθέσιμα νομικά μέσα που υπάρχουν για την εν λόγω προστασία,

ιζ) να διεξάγει τακτικούς διαλόγους με θέμα τις διακρίσεις με τις ενδιαφερόμενες κοινωνικές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων μη κυβερνητικούς οργανισμούς,

ιη) να διεξάγει εκπαιδευτικές δραστηριότητες για την ευαισθητοποίηση που βοηθούν στην εφαρμογή του εν λόγω νόμου.

2. Όλοι οι δημόσιοι και ιδιωτικοί θεσμοί υποχρεούνται να υποστηρίξουν τον επίτροπο για την εκπλήρωση των καθηκόντων του, ιδίως παρέχοντάς του πληροφορίες.

3. Για την εξέταση των καταγγελιών που του αποστέλλονται, ο επίτροπος εφαρμόζει τους κανόνες που προβλέπονται στον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, εκτός των περιπτώσεων που προβλέπονται από τον παρόντα νόμο.

4. Η υποχρέωση που αναφέρεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου είναι σύμφωνη με την νομοθεσία που ρυθμίζει το δικαίωμα ενημέρωσης και προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Άρθρο 33

Διαδικασίες

1. Ένα πρόσωπο ή ομάδα προσώπων που ισχυρίζονται ότι υφίστανται διακρίσεις, ή μια οργάνωση που έχει έννομο συμφέρον που ισχυρίζεται την άσκηση διακρίσεις για λογαριασμό ενός προσώπου ή ομάδας προσώπων, μπορεί να προσφύγει ενώπιον του επιτρόπου, παρουσιάζοντας τα διαθέσιμα στοιχεία γραπτώς ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις προφορικά, προκειμένου να είναι δυνατή η καταγραφή των πρακτικών.

2. Οι οργανισμοί με νόμιμα συμφέροντα μπορούν να ζητήσουν τη διεξαγωγή διοικητικών ερευνών μέσω της διαθεσιμότητας εμπιστευτικών πληροφοριών, καθώς και να εκπροσωπήσουν ένα πρόσωπο ή ομάδα ατόμων, αφού λάβουν γραπτή συγκατάθεση ή καταγράψουν πρακτικά εν παρουσία ενός υπαλλήλου του θεσμού, για να εκπροσωπήσουν το άτομο ή μια ομάδα ατόμων.

3. Η καταγγελία περιλαμβάνου, τουλάχιστον:

- α) Το όνομα του καταγγέλλοντος,
- β) τα στοιχεία επικοινωνίας του καταγγέλλοντος,
- γ) το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που διέπραξε τη διάκριση, η την επεξήγηση σε σχέση με την αδυναμία ταυτοποίησης του,
- δ) επεξήγηση της φερόμενης διάκρισης,
- ε) τα μέτρα που ζητείται να λάβει ο επίτροπος;
- στ) την ημερομηνία και την υπογραφή του καταγγέλλοντος ή του εκπροσώπου του.

4. Η καταγγελία δεν γίνεται δεκτή σε περίπτωση που:

- α) αποσύρθηκε;
- β) αποτελεί κατάχρηση με το δικαίωμα άσκησης καταγγελίας ενώπιον του επιτρόπου, η δεν είναι σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω νόμου,
- γ) η ίδια υπόθεση εξετάζεται στα πλαίσια μίας άλλης καταγγελία ή για την ίδια υπόθεση έχει ληφθεί ήδη μια απόφαση και δεν έχουν προκύψει νέα στοιχεία,
- δ) είναι ολοφάνερα αβάσιμη ή δεν διαθέτει επαρκείς πληροφορίες για να καταστεί δυνατή η έρευνα,
- ε) όλα τα αποδεικτικά στοιχεία που αποτελούν την ουσία της καταγγελίας έχουν συμβεί πριν τεθεί σε ισχύ ο εν λόγω νόμος,

στ) υποβάλλεται μετά το πέρας τριών ετών από τη στιγμή που έγινε η διάκριση ή έπειτα από δύο χρόνο από την γνώση του προσφεύγοντα για το εν λόγω γεγονός.

5. Τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα σε βάρος των οποίων έγινε η καταγγελία, ενημερώνονται γραπτώς από τον επίτροπο εντός 15 ημερών από την κατάθεση της καταγγελίας.

6. Ο επίτροπος δεν επιβαρύνει με έξοδα τους καταγγέλλοντες για την εξέταση της καταγγελίας.

7. Με την κατάθεση της καταγγελίας, ο επίτροπος εξετάζει τα γεγονότα. Για το σκοπό αυτό, ο επίτροπος μπορεί να ζητήσει από τον καταγγέλλοντα και από το πρόσωπο κατά του οποίου στρέφεται η καταγγελία, να παρουσιάσουν γραπτές παρατηρήσεις εντός 30 ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία τους έγινε η ενημέρωση. Ο επίτροπος όταν το κρίνει αναγκαίο, λαμβάνει πληροφορίες από οποιοδήποτε πρόσωπο ή άλλη πηγή.

7/1. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο καταγγέλλοντας παρουσιάζει γεγονότα στα οποία στηρίζει τον ισχυρισμό περί διακριτικής συμπεριφοράς και βάσει των οποίων μπορεί να υποθεθεί ότι υπήρξε διάκριση, η άλλη πλευρά, εναντίον της οποίας έχει κατατεθεί η καταγγελία, είναι υποχρεωμένη να αποδείξει ότι τα γεγονότα δεν αποτελούν διάκριση.

7/2. Όταν απαιτούνται ειδικές γνώσεις για την εξακρίβωση ή την αποσαφήνιση των γεγονότων που σχετίζονται με την εξέταση της καταγγελίας, ο Επίτροπος μπορεί να ζητήσει εξειδικευμένη γνώμη από ειδικούς συγκεκριμένων τομέων.

7/3. Στις περιπτώσεις που οι καταγγελίες που υποβάλλονται στον Επίτροπο, οι οποίες είναι σε βάρος του ίδιου προσώπου, έχουν το ίδιο αντικείμενο, μπορούν να ενταχθούν σε μία μόνο καταγγελία.

7/4. Όταν ο Επίτροπος ενημερώνεται ότι ο καταγγέλλων υπέβαλε αγωγή στο δικαστήριο με θέμα τη διαπίστωση διάκρισης, ενώ έχει υποβάλει την ίδια καταγγελία στον Επίτροπο για την Προστασία κατά των Διακρίσεων και η υπόθεση είναι υπό εξέταση, ο Επίτροπος αποφασίζει σχετικά με την απόρριψη της υπόθεσης.

8. Όταν το κρίνει σκόπιμο, ο Επίτροπος διεξάγει δημόσια ακρόαση και καλεί τα μέρη και κάθε άλλο ενδιαφερόμενο πρόσωπο.

9. Ο Επίτροπος εκδίδει απόφαση, η οποία θα ανακοινωθεί στα μέρη εντός 90 ημερών από την ημέρα καταχώρησης της καταγγελίας ή εάν έχει πραγματοποιηθεί δημόσια ακρόαση, εντός 90 ημερών από την ημέρα της ακρόασης. Η απόφαση περιέχει τις απαραίτητες προσαρμογές και μέτρα, ορίζοντας και μία προθεσμία για την εφαρμογή τους.

10. Εάν ο Επίτροπος διατάξει ρυθμίσεις ή μέτρα, το πρόσωπο κατά του οποίου έχει κατατεθεί η καταγγελία, υποβάλλει έκθεση εντός 30 ημερών στον Επίτροπο σχετικά με τις ενέργειες που έλαβε για την εφαρμογή της απόφασης. Εάν το άτομο κατά του οποίου υποβλήθηκε η καταγγελία δεν ενημερώσει τον Επίτροπο ή δεν εφαρμόσει την απόφαση, ο Επίτροπος επιβάλλει πρόστιμο στο άτομο κατά του οποίου έχει ασκηθεί η καταγγελία. Η χρηματική ποινή ανακαλείται εάν το άτομο κατά του οποίου υποβάλλεται η καταγγελία, εφαρμόσει την απόφαση εντός επτά ημερών από την επιβολή του προστίμου.

11. Όταν αποφασίζει το μέτρο, ο Επίτροπος διασφαλίζει ότι είναι:

α) αποτελεσματικό και προληπτικό,

β) σε αναλογία με την κατάσταση που προκάλεσε την επιβολή του μέτρου. Εάν επιβληθεί πρόστιμο, ο επίτροπος καθορίζει το ποσό του προστίμου λαμβάνοντας υπόψη:

i) τη φύση και το πεδίο εφαρμογής του αδικήματος και τον αντίκτυπο στο θύμα, και

ii) την προσωπική και οικονομική κατάσταση του παραβάτη, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη όλες τις πηγές εισοδήματος και εάν το αδίκημα διαπράττεται από φυσικό ή νομικό πρόσωπο, λαμβάνεται υπόψη το κέρδος, καθώς και οι συνολικοί μισθοί που καταβάλλονται στους εργαζομένους,

α) εάν η ίδια παραβίαση διακρίνει πολλά άτομα, επιβάλλεται μόνο ένα πρόστιμο, αλλά λαμβανομένων υπόψη τα όσα ορίζονται στο σημείο "β" του εν λόγω άρθρου.

12. Κάθε πρόσωπο που παραβιάζει τις διατάξεις του παρόντος νόμου τιμωρείται με πρόστιμο όπως παρακάτω:

α) το φυσικό πρόσωπο, από 10.000 έως 60.000 λεκ (αλβανικό νόμισμα),

β) το νομικό πρόσωπο από 60.000 έως 600.000 λεκ,

γ) το φυσικό πρόσωπο εντός του νομικού προσώπου, το οποίο είναι υπεύθυνο για την παράβαση, από 30.000 έως 80.000 λεκ,

δ) το άτομο που ασκεί δημόσια εξουσία και είναι υπεύθυνο για παραβιάσεις βάσει του παρόντος νόμου, από 30.000 έως 80.000 λεκ.

ε) το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που διαπράττει μία ή περισσότερες από τις σοβαρές μορφές διάκρισης, διπλάσιο του ποσού του προστίμου που προβλέπεται στα σημεία "α", "β", "γ" και "δ", αντίστοιχα, στη παράγραφο 13, του άρθρου 33.

13. Η απόφαση επιβολής ποινής με πρόστιμο ορίζει επίσης την εύλογη προθεσμία εντός της οποίας καταβάλλεται το πρόστιμο.

14. Σαν έσχατη λύση, ειδικά όταν το φυσικό ή νομικό πρόσωπο δεν συμμορφώνεται με την απόφαση του Επιτρόπου ή δεν πληρώνει το πρόστιμο εντός τριών μηνών από την προθεσμία που έθεσε ο Επίτροπος και η κύρωση δεν έχει αμφισβητηθεί ενώπιον του δικαστηρίου, ο Επίτροπος μπορεί να ζητήσει από τις αρμόδιες αρχές να αφαιρέσουν ή να αναστείλουν την άδεια του νομικού προσώπου για την άσκηση της δραστηριότητάς του.

15. Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η απόφαση του Επιτρόπου επιστρέφεται από το ταχυδρομείο με τη σημείωση «άγνωστος προορισμός» ή «ο προορισμός δεν βρέθηκε» και κατά συνέπεια ο καταγγέλλων και το άτομο στο οποίο απευθύνεται η καταγγελία δεν μπορούν να γνωρίσουν τα μέτρα που έλαβε ο Επίτροπος για την προστασία κατά των διακρίσεων, η περίληψη της απόφασης δημοσιεύεται στις εγκαταστάσεις του Επιτρόπου για την Προστασία από τις Διακρίσεις.

16. Τα κρατικά μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν την υποχρέωση να δημοσιεύουν την περίληψη των τελικών αποφάσεων του Επιτρόπου Προστασίας από τις Διακρίσεις, με αντικείμενο τη ρητορική μίσους.

17. Οι αποφάσεις του Επιτρόπου Προστασίας από τις Διακρίσεις προσβάλλονται στο αρμόδιο δικαστήριο σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζονται στην ισχύουσα νομοθεσία για την επίλυση διοικητικών διαφορών.

Άρθρο 33/1

Εκτέλεση των προστίμων και των αποφάσεων του Επιτρόπου

1. Τα πρόστιμα καταβάλλονται από τον παραβάτη το αργότερο 45 ημέρες από την ανακοίνωση τους. Μετά από αυτήν την προθεσμία, η συγκεκριμένη απόφαση μετατρέπεται σε εκτελεστικό τίτλο και εκτελείται υποχρεωτικά από το εκτελεστικό γραφείο, κατόπιν αιτήματος του Επιτρόπου.

2. Το πρόστιμο αποταμιεύεται στον κρατικό προϋπολογισμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Άρθρο 34

Οι οντότητες που έχουν το δικαίωμα να υποβάλλουν καταγγελία για διάκριση

1. Κάθε πρόσωπο ή ομάδα ατόμων που ισχυρίζεται ότι έχει υποστεί διακρίσεις για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου, μπορεί να υποβάλει

καταγγελία ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας για αποζημίωση βάσει του νόμου ή, ανάλογα με την περίπτωση, να υποβάλει έκθεση ενώπιον των αρμόδιων οργάνων για ποινική δίωξη.

2. Η υποβολή καταγγελίας ενώπιον του Επιτρόπου δεν αποτελεί προϋπόθεση για την κατάθεση καταγγελίας και δεν αποτελεί εμπόδιο για τον βλαπτόμενο να προσφύγει σε δικαστικά ή ποινικά όργανα.

3. Ένας οργανισμός με έννομο συμφέρον μπορεί να υποβάλει καταγγελία για λογαριασμό προσώπου ή ομάδας ατίμωβ, υπό την προϋπόθεση ότι ο οργανισμός έχει τη συγκατάθεση με ειδικό πληρεξούσιο ή με δήλωση ενώπιον του δικαστηρίου του προσώπου ή της ομάδας ατόμων που υπέστησαν διάκριση.

4. Ο Επίτροπος για την Προστασία από τις Διακρίσεις και οι οργανισμοί με νόμιμα συμφέροντα έχουν το δικαίωμα να υποβάλουν καταγγελία ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου για την υπεράσπιση της αρχής της ισότητας και της μη διάκρισης σε θέματα που σχετίζονται με συλλογικά συμφέροντα..

Άρθρο 35

Ατομική ευθύνη

Κάθε άτομο φέρει ευθύνη σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, όταν, με τις ενέργειες ή τις παραλείψεις του, έχει διαπράξει διακριτική πράξη κατά την έννοια του εν λόγω νόμου. Η ατομική ευθύνη δεν αποκλείει την ευθύνη του κράτους ή ενός ιδιωτικού νομικού προσώπου.

Άρθρο 36

Η διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου

1. Η καταγγελία υποβάλλεται στο αρμόδιο δικαστήριο από μία από τις οντότητες που προβλέπονται στο άρθρο 34 του παρόντος νόμου το αργότερο 5 έτη από την ημέρα που συνέβη η φερόμενη διακριτική συμπεριφορά και όχι αργότερα από 3 χρόνια από την ημέρα που ο ζημιωθείς είναι σε γνώση για αυτή τη συμπεριφορά.

2. Ο ζημιωθείς δεν φέρει καμία υποχρέωση να ειδοποιήσει τον Επίτροπο πριν καταθέσει καταγγελία για τη διάκριση στο δικαστήριο.

3. Το δικαστήριο ενημερώνει στον Επίτροπο σχετικά με την κατάθεση κάθε καταγγελίας περί διάκρισης.

4. Το δικαστήριο μπορεί να ζητήσει από τον Επίτροπο, σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας, να υποβάλει γραπτή γνώμη, τα αποτελέσματα της έρευνάς του, εάν έχει διεξαχθεί η έρευνα ή οποιαδήποτε άλλη πληροφορία σχετική με την υπόθεση.

5. Ο ενάγων έχει την υποχρέωση να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία προς όφελος της καταγγελίας, χρησιμοποιώντας οποιαδήποτε νομική απόδειξη που μπορεί να αποδείξει τη διακριτική συμπεριφορά.

6. Αφού ο ενάγων παρουσιάσει τα αποδεικτικά στοιχεία, στα οποία βασίζει την αξίωσή του και βάσει των οποίων το δικαστήριο μπορεί να δεχτεί τη διακριτική συμπεριφορά, ο εναγόμενος υποχρεούται να αποδείξει ότι τα γεγονότα δεν συνιστούν διάκριση σύμφωνα με τον παρόντα νόμο.

Άρθρο 37

Δικαστική απόφαση

1. Η απόφαση του δικαστηρίου επιβάλλει αποζημίωση εάν το δικαστήριο αποφασίσει ότι υπάρχει παραβίαση του εν λόγω νόμου, συμπεριλαμβάνοντας και μία προθεσμία για την εκπλήρωση της αποζημίωσης.

2. Η απόφαση του δικαστηρίου κοινοποιείται σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένου του επιτρόπου.

3. Η επιβολή μέτρων, σύμφωνα με τον παρόντα νόμο, δεν αποκλείει την επιβολή μέτρων σύμφωνα με άλλους νόμους.

Άρθρο 38

Αποζημίωση

Η αποζημίωση περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την αποκατάσταση των νομικών παραβιάσεων και των συνεπειών τους, τη κατάλληλη αποζημίωση για περιουσιακού ή μη χαρακτήρα ζημίας, ή μέσω άλλων κατάλληλων μέτρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

ΤΕΛΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 39

Κανονιστικές πράξεις

1. Ο Επίτροπος είναι επιφορτισμένος με την έκδοση του κανονισμού λειτουργίας του γραφείου εντός 3 μηνών από την ημερομηνία του διορισμού του.

2. Το Υπουργικό Συμβούλιο καλείται να εκδώσει κανονισμούς σύμφωνα με το άρθρο 18 του παρόντος νόμου εντός 6 μηνών από την έναρξη ισχύος του.

Άρθρο 40

Έναρξη ισχύος

Ο παρόντας νόμος αυτός τίθεται σε ισχύ 15 ημέρες μετά τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Εκδίδεται με το διάταγμα υπ' αριθμ. 6433, στις 24.2.2010 του Προέδρου της Αλβανικής Δημοκρατίας, Bamir Topi.